

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму «Туризм»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю J3 Туризм і рекреація
(ISCED-F 1015 Travel, Tourism and Leisure)

Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II

Освітньо-професійна програма «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю J3 Туризм і рекреація розроблена на кафедрі географії і туризму Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II. Програма передбачає здобуття освітнього ступеня бакалавра та становить 240 кредитів ЄКТС.

Метою освітньої програми є підготовка конкурентоспроможних фахівців, здатних планувати, організовувати та забезпечувати туристичну й рекреаційну діяльність, формувати та просувати туристичний продукт, управляти туристичним сервісом на засадах сталого розвитку, безпеки, мультикультурності та поваги до природної й культурної спадщини. Освітня програма орієнтована на підготовку фахівців, здатних ефективно працювати в умовах сучасного туристичного ринку України та міжнародного середовища, враховуючи актуальні тенденції розвитку туристичної галузі, процеси європейської інтеграції та зростаючі вимоги до якості туристичних послуг.

Зміст освітньої програми відповідає сучасним тенденціям розвитку сфери туризму та рекреації, потребам туристичного ринку України та європейського освітнього простору, а також вимогам до підготовки фахівців у галузі туризму. Освітні компоненти забезпечують формування необхідних загальних і фахових компетентностей та досягнення програмних результатів навчання, передбачених стандартом вищої освіти.

Важливою перевагою освітньої програми є її реалізація в прикордонному регіоні України, який характеризується багатокультурністю, активними міжнародними зв'язками та значним туристично-рекреаційним потенціалом. Це створює сприятливі умови для формування у здобувачів вищої освіти практичних навичок міжкультурної комунікації, організації міжнародної туристичної діяльності та роботи в умовах транскордонного співробітництва.

Однією з вагомих переваг освітньої програми є значний обсяг практичної підготовки здобувачів вищої освіти. На різні види практик відведено 27 кредитів ЄКТС, що становить 11,25 % від загального обсягу освітньої програми. Особливо позитивним є включення до структури програми краєзнавчої, країнознавчої та екскурсійної практик, які дозволяють здобувачам набути практичного досвіду, поглибити знання про туристичні ресурси та сформувати професійні навички, необхідні для майбутньої діяльності у сфері туризму.

Унікальною особливістю освітньої програми є її багатомовний характер. Викладання освітніх компонентів здійснюється українською, угорською та англійською мовами, що створює додаткові можливості для академічної мобільності здобувачів, розширює їхні професійні перспективи та сприяє формуванню конкурентних переваг на національному й міжнародному ринках праці. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям інтернаціоналізації вищої освіти та розвитку транскордонного співробітництва.

Разом з тим, з метою подальшого вдосконалення освітньої програми варто розглянути можливість залучення до складу робочої групи здобувачів вищої освіти, які навчаються за відповідною спеціальністю, для їх активнішої участі у процесах розроблення, обговорення та вдосконалення освітньої програми.

Загалом освітньо-професійна програма «Туризм» є актуальною, збалансованою за змістом, відповідає сучасним тенденціям розвитку туристичної освіти, вимогам ринку праці та забезпечує належний рівень підготовки майбутніх фахівців сфери туризму. Освітня програма враховує як регіональні особливості розвитку туризму, так і загальноукраїнські та міжнародні виклики, що стоять перед галуззю в сучасних умовах.

Вважаю, що освітньо-професійна програма «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю ІЗ Туризм і рекреація може успішно реалізовуватися в Закарпатському угорському університеті імені Ференца Ракоці II та рекомендується до подальшого впровадження і розвитку.

Рецензент:

кандидат географічних наук,

доцент кафедри туризму

Львівського державного університету

фізичної культури імені Івана Боберського

Павло КУЧЕР

12 травня 2026 року

Підпис *Павло Кучера*
Засвідчую:

РЕЦЕНЗІЯ

**на освітньо-професійну програму «Туризм»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю J3 «Туризм і рекреація», галузі знань J «Транспорт та послуги»
Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II
від голови громадської спілки «Закарпатська угорська туристична рада»
Мештера Андрія Андрійовича**

У сучасних умовах розвитку туристичної галузі України особливого значення набуває підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно працювати в динамічному середовищі туристичного ринку, забезпечувати якісний сервіс, формувати конкурентоспроможний туристичний продукт та впроваджувати принципи сталого розвитку в туристичній діяльності. Саме тому освітньо-професійна програма «Туризм» є актуальною та відповідає сучасним потребам суспільства і роботодавців.

Аналіз освітньо-професійної програми свідчить про її відповідність чинному законодавству України у сфері вищої освіти та вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю «Туризм». Програма містить чітко сформульовану мету, визначені програмні компетентності та результати навчання, які забезпечують комплексну підготовку здобувачів до професійної діяльності у сфері туризму та рекреації. Особливу увагу приділено формуванню практичних навичок організації туристичної діяльності, розвитку комунікативних компетентностей, використанню сучасних інформаційних технологій, а також питанням безпеки та сталого розвитку туристичної галузі.

Сильною стороною освітньої програми є її регіональна спрямованість та врахування специфіки туристичного потенціалу Закарпаття. Значне місце в освітньому процесі займають дисципліни, пов'язані з туристичними ресурсами регіону, сучасними різновидами туризму, екскурсійною діяльністю та рекреаційними комплексами світу. Такий підхід дозволяє майбутнім фахівцям глибоко розуміти особливості туристичного ринку прикордонного регіону та ефективно застосовувати набуті знання у професійній діяльності.

Важливо відзначити практикоорієнтований характер програми. Навчальний процес поєднує теоретичну підготовку з навчальними та виробничими практиками, що сприяє формуванню професійних компетентностей та забезпечує готовність випускників до роботи в реальних умовах функціонування туристичної індустрії. Значною перевагою є наявність навчального готелю, навчального бару, туристично-інформаційного центру «Ракоці-тур», а також польових баз практик, які створюють належні умови для якісної професійної підготовки здобувачів вищої освіти.

На окрему увагу заслуговує міжнародна складова освітньої програми. Викладання здійснюється українською, угорською та англійською мовами, що сприяє розвитку мовних компетентностей здобувачів та підвищує їхню конкурентоспроможність на міжнародному ринку праці. Важливим чинником є також наявність можливостей для академічної мобільності та співпраці із закладами вищої освіти країн-партнерів, що відкриває додаткові перспективи професійного розвитку здобувачів.

Позитивним є також включення до освітньої програми компонентів, спрямованих на формування громадянської відповідальності, навичок дій у кризових ситуаціях, основ національного спротиву та гарантування безпеки туристів. Такі елементи відповідають сучасним викликам та сприяють підготовці фахівців, здатних працювати в умовах невизначеності та підвищених ризиків.

Кадрове, матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення освітньої програми відповідає сучасним вимогам до організації освітнього процесу. До реалізації програми залучені кваліфіковані науково-педагогічні працівники та фахівці-практики, що забезпечує поєднання академічної та професійної складових підготовки майбутніх бакалаврів.

Таким чином, вважаю, що освітньо-професійна програма «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II є сучасною, змістовною, практикоорієнтованою та повністю відповідає вимогам підготовки фахівців за спеціальністю J3 «Туризм і рекреація». Програма може бути рекомендована до впровадження та успішної реалізації в освітньому процесі для підготовки конкурентоспроможних фахівців туристичної галузі.

Дата: 12 травня 2026 року

REVIEW
of the Educational Program "Tourism"
First (Bachelor's) Level of Higher Education
Field of Knowledge J Transport and Services
Specialty J3 Tourism and Recreation
at Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University

The development of the tourism industry requires highly qualified specialists who are capable of responding to the challenges of a rapidly changing economic and social environment. In this context, the Educational and Professional Program "Tourism" of the Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University is a timely and relevant educational initiative aimed at preparing competitive professionals for the tourism and recreation sector.

The reviewed program has been developed in accordance with the current requirements of higher education in Ukraine and reflects contemporary trends in tourism, recreation, service management, sustainability, digitalization, and tourism safety. The program clearly defines its objectives, learning outcomes, and professional competencies, ensuring comprehensive academic and practical preparation of future specialists.

A significant strength of the program is its regional orientation. Particular attention is paid to the tourism and recreational potential of Transcarpathia, a multicultural and cross-border region with considerable opportunities for tourism development. This regional focus enables students to acquire in-depth knowledge of local tourism resources while simultaneously developing competencies applicable in national and international tourism markets.

The curriculum demonstrates a balanced combination of theoretical knowledge and practical training. Educational and professional internships, field practices, tourism-oriented projects, and practical courses provide students with opportunities to apply theoretical concepts in real-life situations. Such an approach contributes significantly to the development of professional skills, problem-solving abilities, and decision-making competencies required in the tourism industry.

The multilingual character of the program deserves special recognition. The possibility of studying in Ukrainian, Hungarian, and English creates favorable conditions for preparing specialists capable of working effectively in multilingual and multicultural environments. This feature enhances graduates' competitiveness and supports their integration into international tourism and hospitality markets.

Another valuable aspect of the program is its emphasis on sustainable development, responsible tourism, safety management, intercultural communication, and civic responsibility. The inclusion of educational components related to national resilience, crisis management, first aid, and tourism safety reflects current societal needs and contributes to the preparation of responsible tourism professionals capable of operating under challenging conditions.

The material and technical resources available for the implementation of the program fully support the achievement of its educational objectives. Specialized tourism laboratories, training hotel and restaurant facilities, tourism information infrastructure, field practice bases, modern computer laboratories, and access to electronic educational resources create an effective

learning environment. Furthermore, the academic staff involved in the program possess appropriate scientific qualifications, practical experience, and professional expertise.

The opportunities for academic mobility and cooperation with foreign partner institutions further strengthen the international dimension of the program and provide students with additional opportunities for professional and personal development.

Based on the above considerations, I conclude that the Educational and Professional Program "Tourism" at the first (Bachelor's) level of higher education offered by the Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University fully complies with contemporary educational standards and the requirements of the tourism industry. The program ensures high-quality professional training and can be recommended for the preparation of competent, competitive, and socially responsible specialists in the field of tourism and recreation.

Reviewer:

Szabóné Dr. Godzsák Melinda, PhD
associate professor
Department of Tourism and Hospitality
University of Tokaj
Date: 17.05.2026

Signature: